

БАРГИ САБЗ АЗ
АШЪОРИ
ЛОИҚ

Ба ифтихори бузургдошти
70-умин солгарди зодрузи
Лоиқ Шералӣ

БАРГИ САБЗ АЗ АШЎОРИ ЛОИҚ

Душанбе
«Ирфон»
2011

ББК 40.2+100

Ё – 75

Таҳияи Ҳасани Ёрзод
Раъно Ёрова
Муҳаррир А.Мусоев

Ё – 75 Барги сабз аз ашъори Лоик. – Душанбе:
«Ирфон», 2011, 76 саҳ.

4700000000 - 55

Ё ————— - 2011

М 501 (12) - 2011

ББК 40.2+100

ISBN 978-99947-0-312-8

© Ҳасани Ёрзод, 2011

БА ҚОЙИ САРСУХАН

МАН АЗ ТАБОРИ ХУРШЕДАМ...

САРВОДИ БЕСУРУД¹
БА ХУДОВАНДИ СУХАН ЛОИҚ

Ман аз табори Хуршедам,
Ба каронахо битобам,
Ба вайронахо фуруғ биборам,
Ба кошонахо хур бипошам.
Раҳ барам ба дили хоки сиях,
Пай афканам лаъл абар синаи санг.

Ман аз табори бомдодам,
Домони сиёҳи шаб бидарам,
То андар каронаи осмон
Бо лабханде зебо,
Чехрае тобон
Рух намояд рӯзпарӣ.
Пас бо пайкарае дурахшон,
Хурафшон
Бихромат андар хиёбони осмон.

Ман аз табори бодам,
Бидамам дар раги дашту дарахо,
Фаро хезам
Андар тандисаи² бешахо,
Ба шӯр оям
Андар обгинаи лолахо.
Суруда гӯям,
Гаҳе ба забони хеш,
Гаҳе ба забони чангалзорон,

¹ сарводи бесуруд - шеъри мансур

² тандиса - пайкара

Гахе ба забони дарахтони танхо,
Гахе ба забони боғҳои шодмон,
Гахе ба забони гулакони гирён.

Ман аз табори дарёям,

Чака - чака

Аз рағаҳои санг,

Аз рағаҳои хок

Фаро оям,

Дона - дона

Физоям.

Пас

Анбуҳидаю печида,

Анбошидаю вармида¹

Барҷӯшам аз камари кӯҳсор

Ва

Ошӯбидаю тобо,

Шитобидаю пӯё

Паём оварам ҳомунро:

Паёми рӯёй,

Паёми шугуфойӣ,

Паёми аз марг рахидан,

Паёми зистан.

Ман аз табори баҳорам,

Пайк орам рӯзгоронро:

Пайки фуруғидани гул андар шонаи дарахт,

Пайки рахшидани об андар паймонаи толоб,

Пайки рӯй бинмудани гиёҳ аз паранди хок,

Пайки пирузии Хуршеду рӯйиши гулоб.

Ман аз табори боронам,

Биборам бар руҳи дӯшизаи бодом,

Биборам бар миҷғони шохбонуи ёсамин,

Биборам бар гардани испеди паризоди сапедор,

Биборам бар чашми ғӯри маҳғули рахшин.

---

¹ вармида - мавҷи зада

Биборам, биборам бар замини олуда,
Бибарам палаштию¹ бисозам ҷаҳон полуда.

Ман аз табори шохинам,
Дар ситеги кӯхсор аст ошёнам,
Фуру омадан нахоҳам,
Фарозо ҷўям.

Фарзанди Хуршедам,
Бинӯшам нӯшобаи он модари дурахшон,
То раҳо, боло,
Пайкоридаю раҳшида
Навардам бодҳоро парафшон.

Бизиям андар меҳане булурин,
Меҳане огандаи тарона,
Меҳане огандаи фасона,
Меҳане, ки дар он Ноҳид хунё навозад,
Ба шӯр орад ҷонҳорову дилҳоро гудозад.
Меҳане пӯшида аз хур,
Ба гардиши офтобу моҳу ахтар
Ту гӯйӣ рангинкамон аст ин булур.

Бол бизанам андар дараҳои осмон,
Кунам парвоз аз торами кайҳон.
Аз ҷакоди² замонаҳо бигзарам,
Аз фарои қаронаҳо бигзарам,
Бипарам, бипарам ба бекаронаҳо,
Бипарам ба зодгоҳи меҳр,
Ба зодгоҳи хунё,
Ба зодгоҳи фасонаҳо, ба зодгоҳи таронаҳо.

Ҳасани Ёрзод

---

¹ алашти - олудагӣ

² ҷакод - ситег

Чӣ дорад олами дар худ ниҳони ту,
Аё модар, аё модар!

Худо гуфтию оят хондию таъбирхо चुсти,
Ту доим «Ҳафтак» мондӣ

ба зери болиши кӯдак,
Ки шояд тифл бебоку далеру қахрамон гардад.
Дили пайғамбарон ғунчад даруни синаи кӯчак...
Даруни кулбаи пасти назарногири пур аз дуд,
Ба ҳукми қарзи инсонӣ ҷаҳонеро бигунчондӣ,
Шабонгаҳ миҷжа таҳ нокарда, пухтӣ кулчаи ширӣ,
Сахар фарзандхоятро ба майдонхо гуселондӣ,
Шараф андӯхтӣ аз ҷонфишониҳои фарзандон,
Аё модар, аё модар!

Бубинӣ хоб шаб фарзандҳои мурдаи худро,
Биёбӣ сахнаи дидорбиниҳои рӯшонӣ,
Ба назди остонат дом монад сояи маргат,
Туро хонад ба суи олами торику зулмонӣ.
Матарс аз марг, охир безаволӣ ту,
Аё модар, аё модар!

Ҳазорон маргро, андӯху ғамро пушти сар қардӣ,
Нахурдиву напушидиву бо сад ранҷ парвардӣ
Маро бигрифта зери пар.
Барои он ки дар ман зиндаю ҳозир бубинӣ боз
Ҳамон сайёдҳои сайдгашта – рафтагонатро,
Шудӣ хуни чигар, модар.

Кунун имрӯз фарзандат – чигарбандат
хунар омӯхт.

Ки ёбад нони беминнат.
Ба номат дафтаре бикшод,
Дуои хайр гӯ, модар,
Ки ӯ бо номи ту дар роҳи рахчӯй қадам бинҳод.
Варо ту магфират кун, раҳнамоӣ кун,
Аё модар, аё модар!

Зи лабҳои фурурафта, зи ожанги пурасрорат,
Агар дурам, агар наздик, хонам панди ногуфта:
Чӣ суд аз он гуле, ки зеби як кокул шуду афтод?
Сано бодо ба он гул, ки барои даҳр бишкуфта.
Ту охир ибтидои ибтидоҳой,
Аё модар, аё модар!

Ту ҳоло дар дами пирӣ нафасҳои ғаниматро
Ба нақши гул, ба рӯи сӯзаниҳо сабт месозӣ.
Дурахши охирини чашми худро дар дили шабҳо
Барои субҳи фардо ҳада месозию менозӣ.
Гулу нуру шарофат ёдгор аз ту,
Аё модар, аё модар!

Суруди ҳузнангези қадимиро махон, модар!
Дилатро бо суруди аввалини ман даме афрӯз!
Агар дасторхону чомаи нав дӯзӣ бо уммед,
На танҳо баҳри ман,
Баҳри ҳама фардоиён ҳам дӯз!
Ғанимат дон насиби вопасинатро,
саломат бош,
Аё модар, аё модар!

ҚАРЗ

Чавониро ба ту ман қарз хоҳам дод,
Ба уммеде, ки баргардонӣ бозаш,
Ба рӯзи бекасиҳо дар гуруби зору танхой.
Ба рӯзи шодмонӣ чом дех онро,
Ба рӯзи талхкомӣ бесухан, бедаст бинвозаш.

Ба поям чанги роҳе не,
Зи рӯи барфи навборида пешат омадам аз дур,
Зи рӯи сабзаи навруста пешат омадам аз дур,
Раҳораҳ худ ба худ афсонаи номи туро хонда,
Нахустин нақши пой хешро бо номи ту монда,
Зи байни кӯҳҳое, ки сукути ҷовидон доранд,
Зи мавҷи рӯдҳое, ки бас асрори ниҳон доранд,
Ба пешат омадам аз дур.

Зи дарё омадам, аммо вучудам ташнаю тафта,
Бидех як косаи обам,
Ки ман чун раҳгузар як лаҳзае истода,
хоҳам рафт,
Ба ту аз кӯҳҳо, аз рӯдҳо асрор хоҳам гуфт,
Китоби кӯҳҳо бо ман, суруди рӯдҳо бо ман.

Ба ту аз баччагиям, бекасиям, хорузориям,
Зи ашки модарам,
Аз он ба дарҳо рафта нон пурсиданаш,
Аз он калиди баста андар нӯги мӯҳояш,
Зи чарху дук,
Зи тӯри чашмбанд,
Аз тӯдаи хокистари гармаш,

Ки авлотар зи сад заргӯдаю ганчи падар гуянд,
Зи пой лухту урёни кафида, чарм гардида,
Зи дастони дурушташ, дар навозиш
нозуку нармаш,

Зи кӯҳистон,
Зи гарма,
Аз танини найкашии боди саргардон,
Сухан бисёр хоҳам гуфт.

Бимон, то дар булӯри чашми ман монад
нишони ту,
Ва онро чун раҳоварде барам,
Бикшода, чашмамо нишон бидҳам,
Ки то донанд як вақте ҷавони ошиқе будам...

Лабонат хандаомӯзанд,
Аз шодӣ нишон доранд,
Шукуфтанҳои рухсорат баҳори беҳазон доранд.
Ҷилои зарҳалии мӯйҳоятро
Бимон бар ёди худ гирам,
Бимон аз он ба рӯи ман расад акси шафақ як дам!

Ба роҳ!..
Эй чилваҳои якдамӣ бо ман напардозед,
Ки ман аз хеш баҳри хеш тобути тило дорам!
Ту ҳам, эй хайрҳои ман,
Бихон аз ҳар нигоҳи ман диламо,
Дили бозе чу дастархони марди бенаво дорам!
Дар ӯ як достоне ҳаст, гиру хону ёдаш кун,
Дар ӯ чизи гароне нест, аммо ёдгори туст!

МОДАР

Буи ҷону буи нону буи пистон,
Буи гулҳои баҳори баччагӣ,
Буи шири гарми навдушида меояд
зи дастони ту, модар.

Дар рухат ожангҳо чун сатри шеърӣ зиндагӣ,
Офарин хонанд бар азму ба имони ту, модар.

Пир гаштӣ, шуълаи ҳуснат парид,
Офтоби зиндагӣ бар сари кӯҳе расид.
Панҷаҳои нарму печони ту ногиро шуданд,
Чашмҳои барқафшони ту нобино шуданд.
Мӯйҳои ранги хокистар шуданд,
Пойҳои аз сафар шалпар шуданд,
На,
Макун бо зиндагонӣ хайрбод,
Оҳ модар!
Оҳ модар!

Гул буду гулдастабандӣ айб буд
Дар замони навҷавониҳои ту.
Лек акнун зиндагӣ ранге гирифт
Аз талошу ҷонфишониҳои ту.

Кӯдакони хору зорат чун кабутарҳои ром
Аз сари дастат ба дуриҳо париданд.
Ҳар кучое, ки ту дар дунё надидӣ,
Рафта бо чашми ту диданд.

Омаданд онҳо туро пазмон шуда,
Без бар он лонаи эҷозкор.

Мебарой пешвоз аз кулбаат,
Рехта аз шодӣ ашки шашкатор.

Баъди роҳи дур чун хобанд шабҳо,
Менишинӣ бар сари болинашон.
То бубинӣ дар чабину дар сару рӯҳояшон
Аз сафар, аз роҳҳо ному нишон.

Ногаҳон бинӣ ту як мӯи сафед,
Бар сари фарзанд тобад ними шаб.
Оҳ гӯӣ дар дили шаб бо олам,
«Ин қадар новақт?» - гӯӣ зери лаб.

Зиндагӣ, модар, ҳамин аст...
Мисли ту мо ҳам пурармон мешавем,
Мисли ту мо ҳам ба пирӣ мерасем,
Чун расад навбат, зи дунё меравем.

Ту фақат ҷовид хоҳӣ монд, модар,
Ту фақат ҷовид хоҳӣ монд дар дунёи зебо,
Ту фақат бо ёди фарзандони раҳдур
Мешуморӣ бо гаму талвоса рӯзу моҳхоро.

Аз миёни шӯру ғавғои ҷаҳони баччагӣ
Аллагӯиҳои ту ояд ба гӯши ман ҳанӯз,
Лек акнун он садо талқин намесозад ба хоб,
Балки аз хоби гарон даъват намояд сӯи рӯз...

Бо васият, бо дуою орзуҳои муқаддас
Боз ҳам омӯзгорӣ кун маро.
Ҳар кӣ раҳ гардад ба рӯи хок, пояш гард дорад,
Боз ҳам омӯзгорӣ кун маро!

Ту монанди замин танҳой, модар,
Ту монанди замин яктой, модар.

Заминро ҳар қадар чун моли меросӣ
Миёни ҳам басо тақсим карданд.
Заминро қитъа-қитъа ҳар қадар фарзандони ту
Барои ҳамдигар тақдим карданд,
Вале як рӯз донистанд –
Замин қисмат нахоҳад шуд.

Зимину осмон,
Хуршеду маҳ
Мисли дили ту,
Мисли меҳри ту
Миёни кӯдакон қисмат нахоҳад шуд.

Ҳама хуршеду маҳ доранд,
Ҳама бо худ замину осмон доранд,
Вале аслан маҳу хуршед,
Вале аслан замину осмон
Монанди ту яктою танҳоянд.

Чунон ки ҳар касеро зодгоҳе ҳаст,
Раҳе, сарманзиле меодгоҳе ҳаст,
Вале баҳри ҳама Модар-Ватан яктоист,
Ту ҳам аз баҳри мо мисли Ватан яктой, эй модар.

Ту яктоиву дар ҳар ҷо,
Ту танҳоиву ту бо мо.
Туй обастани шодӣ,
Туй обастани ғамхо.

Туй обастани имрӯз,
Туй обастани фардо.

Замину осмон,
Хуршеду мах,
Модар-Ватан
Аз он азизастанд,
Ки беҳамтову яктоянд.

Ҳар он чӣ беш аз якто бувад,
Чандон муқаддас нест.

Ту монанди замин танҳой, модар!
Ту монанди замин яктой, модар!

МУНОҚОТ БА МОДАР

Муйҳо даққиву рӯмоли сиёҳ,
Ғабғаби пурчину абрӯи дуранг,
Эй дарег, ангуштҳо чангак шуда,
Зиндагӣ аммо раҳо гашта зи чанг...

Об меояд зи чашми обрав –
Обҳое, ки гузашта за сарат.
Раъшаи дасту сару абрӯю лаб –
Ларзаҳое, ки гузашт аз пайкарат.

Боли абрӯят шикаста, модарам,
Гӯй аз парвозҳо зер омада.
Пеши дар истодаи ҳайрону лол,
Оҳ мегӯй, ки рӯзат пур шуда...

Рӯзу шаб варзидӣ фарзандони худ,
То ҳама бошанд чонбози Ватан.
Хурдӣ якумре гами рӯи замин,
Меҳурӣ акнун гами ғӯру кафан...

Ин мабодо, ки бибандӣ раҳти умр,
Шаҳсутуни рӯзгорам, модарам.
Ин мабодо, ки гузориям сағир,
Раҳнамуни рӯзгорам, модарам.

Модари пирам, худо умрат диҳад,
Зинда бошӣ бар сари шӯридаам.
Пеши ту то ҳол баски кӯдакам –
Кӯдаки нодону новарзидаам.

Пеши ту он кӯдаки деринаам,
Кӯдаки гарданшаху гапнодаро,
Кӯдаке, ки мезадӣ бо химчааш,
То надуздад сабча аз полезҳо...

Модари пирам, худо умрат диҳад!
Ин мабодо, ки бимири ногаҳон,
Бо ту мирад давлату дунёи ман,
Баъди ту дигар набошам ман чавон...

Модари чонам! Ба пирӣ тан мадеҳ,
Пеши пирӣ аз чавонӣ ёд кун.
Ҳар нафас бо ёди тифли шоират
Хотири ошуфтаатро шод кун.

Чашми сар гарчи набинад дурро,
Чашми дил пур аз зиёи зиндагист.
Гуши ту гар нашнавад овозхо,
Гуши дил пур аз садои зиндагист.

Зинда бошӣ, зиндагии ман хуш аст,
Бо ту ман бошам музаффар, модарам!
Гар бибандӣ рахт... (он соат мабод!)
Бо ту мемирам баробар, модарам!

***

То ту будӣ, модарам,
Хона пур буд.
Сад ҷаҳон аз ҳикмати пирона пур буд.
То ту будӣ, модарам,
Мурғи диламро
Ошёнӣ мехр з-обу дона пур буд.

То ту будӣ,
Ман ҷавони комрон будам.
Бениёз аз буду нобуди ҷаҳон будам.
То ту будӣ, дӯстон гамхор буданд,
Зиндагӣ осону раҳҳояш ҳама ҳамвор буданд.

Дасти ту то бар сарам буд,
Будам эмин аз қазой осмонӣ.
Ҷои дасти ту кунун, эй модарам,
Осмон афтода гӯӣ бар сарам.

Эй шигифто!
Ин тазоди зиндагонист –

Ту маро зодӣ,
Ту ро ман гӯр кардам.
Ту маро пайванд кардӣ бо чаҳони обу гил,
Ман туро бар хоки бепарво супурдам...

Алвидоъ, эй модари чонам, ба шират розӣ шав!
Зиндагии ман агарчи аз каму ғам эмин аст,
Баъди ту мебинам онро бешукӯху бефурӯғ,
Гӯиё
Марги ту оғози пирии ман аст...

ЧОМАИ ГАДОӢ

Чу ман бар арсаи ҳастӣ қадам мондам,
Ту бо уммеди бисёре
Дар ҳар хонае рафтӣ.
Гадоӣ кардӣ аз ҳар хонае як пора газворе –
Нахуст аз модарони серфарзанде,
Сипас аз пири ботадбиру солоре.
Нахуст аз тоқивори мурдаи бодавлату бонанг,
Сипас аз махзани бори арӯси бахтбедоре.

Бар рӯи марзае в-онгаҳ
Миёни пирзанҳои худочӯе,
Малофа бар малофа
Пораҳои чанд алвонро
Ба нийят дӯхтӣ бо ҳам.
Тамоми халқ гӯӣ бар қади ман чома пушонид.
Тамоми халқ гӯӣ қисматам бахшид.
Ту гӯӣ, чома неву ҷавшани ман буд,
Ту гӯӣ, пора-пора меҳри мардум

дар тани ман буд.

Ман аз он рӯз, эй модар,
Ман аз он рӯз то имрӯзу то ҳастам
Зи мардум қарздорастам.
Ман аз он чомаи садпорау садранг
Тамоми рангҳои зиндагиро хуб санчидам,
Ва андар хидмати мардум камар бастам.

Кунун ман ба сони ту
Ба ҳар як хона рӯй орам
Барои поре тақдир,
Барои поре тадбир.

Барои поре аз саргузашти халқ,
Барои поре аз сарнавишти халқ,
Ки бо ашъори девонам
Тамоми қарзхоро пора-пора бозгардонам.
Ба ҷои пораи талбидаат ҳар бор
Орам поре ашъор,
Ки дар ҳар пораи ашъор
Бошад поре иқбол...

***

Баччагиам бекасу танҳо гузашт,
Бо дарав, бо хӯшачиниҳо гузашт,
Доманаш аз хӯша пур аз домани сахро гузашт.

Дар сари санге ҳама рӯзе интизор
Мешумурдам турнахоро ҳар баҳор,
Баччагиам бо қатори турнаҳо як ҷо гузашт.

Шаст меандохтам бар рӯди маст,
То биафтад моҳии тилло ба шаст,
Баччагиям бо умеди моҳии тилло гузашт.

Ханда мекардам ба сӯи ширшара,
Ханда меомад зи ҳар санги дара,
Баччагиям ханда бар лаб-лаби дарё гузашт.

Номаҳо бинвишта будам беҳисоб,
Лек аз он сӯ намеомад ҷавоб...
Баччагӣ чун номае бар ёри бепарво гузашт.

Баччагӣ чун шохборон рехт, рехт,
Баччагӣ чун обшорон рехт, рехт.
Ё мисоли шохнам аз дашти бопахно гузашт.

Баччагӣ гӯё буду гӯё набуд,
Баччагӣ аз мо буду аз мо набуд,
Бехатар мондем, то дидем, фарсахҳо гузашт.

Баччагӣ – гулгуни зирринёли ман,
Баччагӣ – гулгуни зарринболи ман –
Ёлу болаш ғарқи гул аз роҳи умри мо гузашт...

СУРУДИ МОДАР

Тифли гирёнам, калон шав,
Дар ҷаҳон аз ман нишон шав,
Достон шав!

Достон шав!

Ганчи шахворам ту бошй,
Бахти бедорам ту бошй,
Дар чаҳони номдорон
Номбардорам ту бошй.

Тифли гирёнам, калон шав,
Ҷойгири рафтагон шав!

Ахтари тобони модар,
Мухраи паймони модар,
Ҳосили худкоҳии дил,
Давлату даврони модар —

Тифли гирёнам, калон шав,
Вориси озодагон шав!

Кӯдаки ширину лоло,
Кӯдаки маъсуму зебо,
Дастовезам ту бошй
Баҳри фардо, баҳри дунё.

Тифли гирёнам, калон шав,
Ифтихори сад чаҳон шав,
Достон шав!

Достон шав!

ҲАСРАТ

Ту дигар ба пешвозам дами дар намебарой,
Ту дигар ба лаҳҷаи худ бари ман намесарой:
«Писари азизам омад,
Писари ғазалнависам омад».

Ту дигар наметавонӣ, ки миёни пиразанҳо
Зи ман ифтихор сози ба ҳазору як таманно:
«Писари азизам омад,
Писари ғазалнависам омад».

Ту дигар фирор кардӣ ба ҷаҳони сарду хомӯш,
Ту дигар намекушой ба наберагонат оғӯш,
Ки диҳӣ дуои иқбол,
Ки бибахшӣ неруи пару бол.

Зи канори хок будӣ, ба канори хок рафтӣ,
Зи деҳи Мазор будӣ, ба мазори пок рафтӣ,
Шудӣ ёди ҷовидонӣ
Ба мадори бемадори зиндагонӣ.

Чу ба хонаат дароям, ҳама бӯи дард ояд,
Дили ман ба дард ояд зи хурӯчи дардхоят.
Шунавам фиғони шабҳот
Зи баҳамфишурда лабҳот.

Чу ба ёд оварам ман ҳама он азоби ҷонат,
Табу сӯзи устухонат, фалаҷи аҷалнишонат,
Қаламаи фалаҷ шавад зуд,
Ҳама ҳастиям кунад дуд...

Зи тавофи кулбаи ту дили ман зи ҳам бирезад,
Ба ҳама ҷаҳон ситезад писари ғазалнависат,
Ки кучост модари ман,
Ки кучост модари диловари ман?

Писари ғазалнависат акнун ғазали азо бигӯяд,
Ғазале агар бигӯяд, ғазали туро бигӯяд,
Ки кучост модари ман,
Ки кучост давлати сари ман?

Ту кучой модари чон? Паси дар намебарой,
Ва дигар ба шеваи худ бари ман намесарой:
«Писари азизам омад,
Писари ғазалнависам омад...»

***

Замину осмони ман туй модар, туй модар,
Чаҳони бекарони ман туй модар, туй модар.

Дар ин дунё, ки бераҳмиву бемеҳрист бунёдаш,
Ягона меҳрубони ман туй модар, туй модар.

Диламро дар чаҳон чуз ту касе беҳтар
намедонад,
Беҳин ҳамдостони ман туй модар, туй модар.

Зи рӯят нур меборад ба рӯи зиндагониям,
Чароги дудмони ман туй модар, туй модар.

Забони мардумӣ омӯхтӣ, на дарси сарфу наҳв,
Ҷам устои забони ман туй модар, туй модар.

Гарам шоир намезодӣ, кучо ман шеър мегуфтам?
Ғазалҳои равони ман туй модар, туй модар.

Суруди аввалини ман, суруди охирини ман,
Суруди ҷовидони ман туй модар, туй модар.

ЗАМИНИ МЕРОСӢ

Ман дар ин чо посбонам,
Посбони зиндагону рӯхбони мурдагонам.
Баҳри фардо, баҳри истиқболи нурафшону зебо
Дастовези азизи модаронам.

Ман дар ин раҳ раҳнаварди аввалин ё охирин не,
Дар миёни ибтидою интиҳо
Чида-чида меравам гулҳои раҳро.
Саргузашти хешро дар ҳар сари раҳ чида мемонам.

Бигзарам аз назди қабристони хомӯши шаҳидон,
Даст ба рӯ бурда, омин мекунам.
Мисли занбури асал чон медиҳам, гар ногаҳон
Бар вучуди бегуноҳе аз хато неше занам.

Дар қадамгоҳи бузургон ҳокими яклаҳзагиам,
Сарбаландам, ки маро модар дар ин чо зодааст.
Дасту поям баста дар гаҳвораи сангини кӯҳҳо,
Орзуямро, диламро дар фазои бекарон
сар додааст.

Посбони хуштаки поезду купрукҳои
вокзалҳостам,
То саломат рафта бозоянд ёрон аз сафар.
Посбони иди Наврӯзам, ки дар он чумла ёрон
Давра ороянд, ороянд наврӯзи дигар.

Посбони ҳар чароғи мурдаам,
То ки рӯзе соҳибаш ояд, варо созад фурузон.

Посбони қатраҳои ашки шодиям,
Ки руҳи гириандаро шуҷанд чун борони найсон.

Посбонам ба дуои мӯсафедон,
Пандҳои арҷманди модарон,
Бар хати сабзи ҷавонон,
Бар дурахши қоши тиллоӣ арӯсон,
То мисоли моҳи нима
Шуъла афшонанд дар шабҳои дидор аз тағи тор.
Посбони лаҳзае, ки ошиқу маъшуқи ногап
Рӯ ба рӯ оянд дар раҳ,
Бесабаб ханданд сӯи ҳамдигар беихтиёр.

Посбони нозу неъматҳои дастурхони мардум,
Посбони чошти тиллоранги гандум,
Посбони ин заминам, ки ҳама неку бадамро
Бе ягон миннат ба дӯши хеш бардорад
беҳ аз ёрони берӯ.

Ман даҳони бози мили танқоро
баста хоҳам дошт бо дастони одӣ,
То набошад захмхурда хок монанди
дили пурорзу.

Ҳар киро як даври даврон,
Ҳар киро як навбатест.

Ман наредонам ҷӣ мемонад дар охир
Дӯстон, аз буду аз набудӣ ман.
3-ин сабаб ман дӯст дорам зиндагиро,
То маро ҳам дӯст дорад зиндагӣ,
Рӯзи охир то нахоҳад қарзи худро аз ману
тобути ман!

СУРУДИ ИФТИХОР

Ба рӯи ин замини бекарона
На шахси аввалин, на охиринам.
Шуои мохро аз чоҳ ёбам,
Гули хуршедро аз хок чинам.

Ба марги дӯстон гириям чунунвор,
Ба иди дӯстон паймона гирам.
Нигоҳи вопасин гирам зи пирон,
Зи тифлон хандаи тифлона гирам.

Саропо ман сутуни ростиям,
Ман аз вайрона чӯям номи обод.
Ман аз як чӯб ҳам тобут созам
Ва ҳам гаҳвора баҳри тифли навзод.

Ба ман ҳайкал насозед аз забарҷад,
Намегардад зи дунё номи ман гум.
Ба ҳар ҷо ҳайкали Озодӣ бинед,
Маро дар зикри он донед, мардум.

Ба ҳарҷо ҳайкали Модар бубинед,
Маро дар пояи он хуфта донед.
Ба ҳар ҷо ошиқи хушбахт бинед,
Ҳама рози дили ман гуфта донед.

Ман инсонам, ман он инсони одӣ,
Ки гаҳ обу гаҳ оташ мепарастам.
Ба ҷое мутлақо озодаму лек
Ба ҷое тобеи озодӣ ҳастам.

Гиребони тулӯи офтобам,
Раҳи ҳақ, кори ҳақ будаст пирам.
Намирам аз ачал ночору очиз,
Фақат аз орё аз кор мирам!

***

Бӯалӣ – бихради накӯфарчом
Рози дилро ба ду забон мегуфт.
В-он ҳақими нишобурӣ – Хайём
Дурри маънӣ ба ду забон месуфт.

Шоирон беш дузабон буданд:
Бо забони худу забони халқ,
Бо забони ҳақиқату дили худ
Шеър гуфтанду достони халқ.

Лек, афсӯс, дар ҳама айём,
Гарчи мардум закиву хушёранд,
Шоири дузабон чи кампайдост,
Шоирони дуруя бисёранд...

ДУШАНБЕ

Дилам хоҳад барои ёдгорӣ
Нависам дар тани деворхоят
Ду-се байте чу арзи меҳру савганд
Барои ту, барои наслхоят.

Ду-се байте, ки чӯшад аз дили пок
Сазовори шабони равшани ту.
Ду-се байте, ки монанди шакарнам
Бирезад рӯи боғу гулшани ту.

Туро бетахту маснад офариданд,
Ки бошй пойтахти Тоҷикистон.
Агарчанде замоне дошт тоҷик
Ба номе пойтахти илму ирфон.

Туро аз орзуҳо офриданд,
Туро уммедҳо таъмир карданд.
Туро аз кулба то қаср овариданд,
Туро пардоз аз тадбир карданд.

Туро ҳамдастию ҳамкорӣ афрохт.
Туро ҳам дӯстӣ аз меҳр орошт.
Чароғистон шудӣ аз меҳри дилҳо,
Ки оғушат кунун маъвои дилҳост.

Туро дар рӯзи ид озин бубастанд
Ба парчамҳои сурхи инқилобӣ,
Ки то аз ранги парчамҳои аҳмар
Ту ранги рӯзгори худ биёбӣ.

Туро Айнӣ сутуни ҷовидон шуд,
Туро дохундаҳо бунёд карданд.
Ҳасан ҳамроҳи Турсунзода Мирзо
Зи хишту аз сухан обод карданд.

Туро тасхир кард овози Тухфа,
Туро ашъори Лоҳутӣ сафо дод,
Бар ҳар тӯят, ки Боқӣ буд соқӣ,
Ба дасти ошиқон ҷоми вафо дод.

Кунун дар чашну сурат даф навозанд,
Ба базму чашнҳоят шеър хонанд.
Зи балкон духтарони рӯкушодат
Чу маҷнунбедҳо кокул фишонанд.

Кунун бо мавҷгири бомҳоят
Ҳама олам сари гуфтор доранд.
Кунун фарзандҳои дӯстхоҳат
Ба олам сад ҳазорон ёр доранд.

Чи фирӯзахтару толеъбаландӣ,
Ки дорӣ хушдилону хушгилон ҳам.
Чӣ соҳибдавлату хушрӯзгорӣ,
Ки соҳиб дориву соҳибдилон ҳам...

ВАТАН

Ватан сар мешавад аз гаҳвора,
Зи шири поку аз пистони модар.
Ватан сар мешавад аз он тавора,
Ки онро сохта дастони модар.

Ватан – беҳбудию беҳрӯзии мост,
Ватан – хушномию фирӯзии мост.

Ватан сар мешавад з-огарди дехқон,
Зи «майдо»-ҳои хирманбодгарҳо.
Ватан сар мешавад аз бурдаи нон,
Ки мо хӯрдем аз хони падарҳо.

Ватан – дилчамъию озодии мост,
Ватан – хушбахтию ободии мост.

Ватан сар мешавад з-он остоне,
Ки бар дунёи равшан по ниҳодем.
Ватан сар мешавад з-он пардабومه,
Ки парвозӣ шудему пар кушодем.

Ватан – имрузи мо, ояндаи мост,
Ватан мурдаи мо, зиндаи мост.

ХОКИ ВАТАН

Тоҷикистон – мазҳари ман
Сарзамини камзамин,
Ту саросар кӯҳсорӣ,
ТУ саросар сангзорӣ,
Чунки фарзандони ту дар роҳи таърихи дароз
Ҳар кучо рафтанд, муште хок бо худ бурданд.
Дар биёбонҳои тафсон дур аз ту мурдаанд.
Ҳар кучо рафтанд маҳчуру ғариб
Аз фироқат ҷуфти онҳо нолаю андӯх шуд.
Ҷумла дар кӯи ғариби хок гаштанд, эй дарег,
Орзухошон дар ин ҷо санг басту кӯх шуд.

Ҳар кучо рафтанд онон
Ё ба Макка ё Мадина,
Ё ба ғурбат, ё тичорат,
Ё гуреза аз ҳама тазвиру кина,
Мушти хокатро ба киса ёдгорӣ бурдаанд.
То агар рӯзе бимиранд аз қазо,
Дар ғарибӣ бекасу беошно,
Хоки ту бошад нишони охирин...
Тоҷикистон!-

Сарзамини камзамин,
Хоки ту ин сон парешон гуштааст,
Бо хама хоки ҷаҳон ин гуна ҳамсон гаштааст.
Хоки ту
Бо сари пуршӯри Деваштич то Бағдод рафт,
Он сари аз тан чудо,
Аз ту чудо
Бо дод аз бедод рафт.
Хоки ту
Бо сари Рахшона то Юнон расид,
Бо ҳазорон нолаю афгон расид.
Монд дар Табрез бо наъши Камол,
Бо Замин омехт, то шуд безавол.

Хоки Ҳиндустон зи Бедил дил гирифт,
Наъши ӯ то ҷовидон манзил гирифт.
Бурд Сино то Ҳамадон хоки ту,
Монд он ҷо мушти хоки поки ту.

Он қадар тоҷик ҷуста булҷаб
Хонаи Аллах ӯа саҳрои араб,
Мурдаву хоки туро бо хеш бурд,
Колбадро то бад-он саҳро супурд.

Хоки ту ин гуна кам шуд, кишварам,
Инчунин аз ашк нам шуд, кишварам.
Ҳар қадар ки хоки ту барбод шуд,
Хоки дигар он қадар обод шуд...

Ин чӣ густохӣ? Маро маъзур дор.
Хоки ту кам шуд магар?

Хоки ту кам шуд ба микдору
фарохотар ба арзу тӯл шуд,
Гарчи номат
Ҳамчу мулки кӯҳсорон дар ҷаҳон машҳур шуд.
Лек боке нест!
Баҳри он сангат зиёду кӯҳхот,
То бисозӣ пайкара бар ёдгори он ҳама
Мардони пурҳасрат,
Ки хокатро парешон кардаанд.
Баҳри он мардон,
Ки номатро ба олам Тоҷикистон кардаанд.
Пайкара чандон тарошӣ, месазад
Баҳри он мардон, ки хокатро кунун
зар кардаанд,
Кӯҳхоятро барои арзи меҳру дӯстӣ
Ин замон озод минбар кардаанд...

ҚАРЗИ ФАРЗАНДӢ

Мард он, ки ба корзори ҳастӣ
Беханчару бесипар барояд.
Беханчару бесипар, валекин
Бо чавҳари сад ҳунар барояд.

Баҳри каму беши миллати худ
Бо бешу ками ҷаҳон ситезад.
Он ҷо, ки бирехт хуни нофаш,
Бояст, ки хуни дил бирезад...

АЙНӢ

Зи лавҳи гурӯхо, аз мрамари сарди мазористон,
Зи лавҳи хоки мурдагони зиндатар аз зиндадаргурон,
Зи нақши ҳар катиба, нақши нохун

дар тани зиндон,

Зи соҳилҳои бедарё, зи дарёҳои бечарён

Ту моро кофтӣ, устод,

Ту моро ёфтӣ, устод!

Зи аъмоқи фаромушхонаҳои тираи таърих,

Зи хоке, ки шуда омочгоҳи тири бадхоҳон,

Чу абёти парешоне, ки монд аз Рӯдакӣ мерос,

Ту моро чамъ овардӣ зи ҳар маҷмӯаву девон,

Ту моро зинда гардондӣ,

Ба мо моро шиносондӣ.

Зи исёнҳову шӯришҳо, зи кулли буду нобудаш,

Зи фарёди таболудаш, зи Фирдавсию Махмудаш,

Зи хунҳое ки баҳри хунбаҳои ҳамгинонаш рехт,

Зи андӯҳи тараболуду шодии гамолудаш

Ту ҷустӣ сарнавишти халқ,

Оғози сиришти халқ.

Чу айвони валангоре, ки на бому на девораш,

Чу девори хисоре, ки на синчеву на болораш,

Ту таърихи хароби халқро тармимҳо кардӣ,

Шиносондӣ ба бунёдаш, ба фарҳангаш,

ба осораш,

Ки мо ҳам одамам охир,

Ва аз ин оламам охир!

Чу гумҷӯе, ки мечӯяд паи гумгаштагонашро,
Чу танҳое, ки мечӯяд зи дунё дӯстонашро,
Нишони мардумон чувстӣ ту
аз шаш соҳати таърих,

Барои ҳоҷати имрӯз ганҷӣ бостонашро,
Ки бе дирӯз ҳоло нест,
Ки бе имрӯз фардо нест...

Зи юмни Инкилобе, к-устодат буд (худ гуфтӣ)
Бурун овардӣ як-як мурдаҳоро ту зи ғуристон,
Ва андар тоҷгоҳи ҳар кадоме тоҷ бинҳодӣ,
Ҳидоят кардӣ ононро барои хидмати даврон,
Ба онҳо чон ато кардӣ.
Сари минбар баровардӣ.

Зи маснадҳову манзарҳо,
Зи чанги роҳи кишварҳо,
Зи авроқи баёзу ҳарфи ноҳонои дафтарҳо,
Зи сарҳое, ки рӯи дорҳо ҳам буда сарафроз,
Зи ҳар доре, ки бишкаста
зи бори фитрати сарҳо,
Ту чувстӣ номи тоҷикон,
Муроду коми тоҷикон.

Туро чун ҳимматеву фитрати олампаноҳе буд,
Ба чашмандози ту пайдо чаҳони
мурғу моҳӣ буд,

Ҳама печухами таърихро бо сар гузаштӣ ту,
Ки аз мардонагии халқ осораш гувоҳе буд,
Шудӣ худ ҳайкале дигар,
Ба мардум машъале дигар.

Чу аз зиндон раҳо гаштӣ,
Хаёлам, нуру фазлу шеър аз зиндон раҳо гардид.
Ба дунё омадӣ чилсола шогирде, к-аз устодиш
Забони мо ба даъватҳои даврон ҳамсадо гардид.
Садояшро чаҳон бишнид,
Чаҳони бекарон бишнид.

Ту худ як инкилобе дар шуури мардумон будӣ,
Ту худ як изтиробе дар ниҳоди ину он будӣ,
Ба рағми он ҳама кӯрони таърихи начиби мо
Ту чун мушти гирехбаста
чу тири дар камон будӣ.

Ту аз мо сохтӣ моро,
Зи мо бишнохтӣ моро.

Бас аз хокистари хомӯш оташҳо фурузондӣ,
Шарарҳое басо аз сангҳои сард рӯендӣ,
Сари гӯри ниёгон машғал афрӯхтӣ аз меҳр,
Аз ин рӯ ҳамчу машғал дар сари
дасти замон мондӣ!

...Чунин андар чаҳони гирдгардон,
Чунин андар чаҳони рӯхи озодон
Бузургонро бузургон зинда медоранд,
Бузургонро бузургони дигар поянда медоранд...

ТАЪРИХ ГУВОҲ АСТ...

Барои академик Бобочон Гафуров

Таърих гувоҳ аст, ки дар ҳеч замоне
Тоҷик ба хоки дигаре аз сари кина
Бо ҳамҳамаю дамдама лашкар накашидаст.
Таърих гувоҳ аст, ки дар арсаи таърих
Тоҷик зи роҳи ҳасаду чаҳлу таассуб
Бар фарқи саре найзаю ханчар накашидаст.

Тоҷик ҳама умр ба ҳар бозии қисмат
Бардошт¹ биёмӯхта зи кӯҳи ватанаш буд.
Ҳар теша, ки бар синаи ҳар санг фуру рафт,
Доғи дили бекинаю захми баданаш буд,
Ҳар чавшани олудаи хуне, ки ба бар дошт,
Ҳам чавшани қони ватану ҳам кафанаш буд.

Таърих басо дида, ки андар раҳи паймон
Тоҷик даме пеши адӯ сар нафикандаст.
Ҷон канда басо, лек
3-ояндаи пирӯзи худ уммед нақандаст.

Мурданд басо маслаку ойину худоён,
Маҳкум бимурданд басо ҳукмравоён,
Мурданд забонбаста басо уқдакушоён,
Бар рағми ҳама ҳилаю тазвиру тааддӣ
Аз оташи суғдон
Як шуъла фақат монд фурузон,
Як шуъла, ки дар чашму дили халқ ҳамесӯхт,
Як шуъла, ки бар халқ чи сон сӯхтан омӯхт.

---

¹ Бардошт – сабр, таҳаммул.

Ҳар наъл, ки бархурд ба ҳар санги куҳистон,
Ҳар наъл, ки бар санг заду шуъла бируёнд,
Ҳар шуъла, ки аз теғи бароҳехта мечаст
Дар партави хуршед сари дасти далерон,
Омуҳт ба мардум ҳунари шуълавариро,
Бо хасм ситезидану пирузгариро...

Ҳар шуълаи сӯзандаи уммеди дили халқ –
Он шуъла, ки дар ҳар маҳали тираи таърих
Гаҳ-гоҳ ҳамесӯхт;
Он шуъла, ки андар дили ҳар санг ниҳон буд,
Он шуъла, ки дар дидаи ҳар фард аён буд,
Дар чашми Хирад чамъ шуду тоза барафрӯхт.

Гӯё ки ҳама шуълаи сӯзони парешон
Аз қаъри замонҳо
Дар чашми Хирад чамъ шуду гашт фурузон.
Дар чашми Хирад оташи исёни ҳама халқ,
Ошӯби дили шуълавару хашми хурушон
Чамъ омаду гардид чунон машъали тобон,
К-аз партави он чор суи тираи таърих
Равшан шуду чашми дигаре ёфт ҳама халқ,
Бар хеш назар кардаву бишнохт худашро,
Феҳристи ҳама бешу каму неку бадашро.
Бингашт ба ойинаи қасду талаби худ,
Бар чехраи худ, зоти худ, аслу насаби худ...
Бо чашми Хирад бингарӣ аз қуллаи имрӯз
Ҳар гоҳ ба печухами таърихи ниёгон
Бинӣ ба чӣ эъҷоз
Тоҷик ба мулки дигарон роҳ кушодаст,

Чи дур, чи наздик
Сад раҳ ба дили мардуми огоҳ кушодаст.

Алҳақ ҳама медонаду таърих гувоҳ аст
Тоҷик ҳама умр
Дар Мағрибу Машрик
Кардаст мусаххар чи бас иқлиму мамолик...
Аммо на ба шамшеру камону сафи лашкар!
Бо санъату бо фитрату бо ақли мунаввар,
Бо ҳиммату бо ҳикмату бо шеъру тарона,
Бо рӯҳи ҷавононаю пирузгарона...

ОЛИ СОМОН

Маснаде дар ҳалқаи сахронишинон,
Бӯстоне дар миёни шӯразорон,
Гулхане дар лобалои кӯрдуд,
Паҳлавоне дар миёни нотавонон –
Оли Сомон!

Махзани тилло ба дасти боддастон,
Шоире дар инҳисоре худпарастон,
Уфтода ахтаре ногаҳ зи гардун
Дар муҳити золимону зулматистон –
Оли Сомон!

Гӯиё
Як нафас тоҷикро Таърих дод ойинае
То дар ӯ бинад нишони хештанро,
То дар ӯ ёбад ҷаҳони хештанро,
Лек шодикаф шуду ойина аз дасташ фитод,

Хештанро ҳам надиду дигаронро ҳам надид...

Гуиё

Як нафас тоҷикро Таърих чуе об дод,
То кунад обӣ макони хештанро,
Даштҳои бекарони хештанро,
Лек шодикаф шуду он об аз чуяш гузашт,
То бидид, оби варо аъдо ба чуи худ кашид...

Гуиё тоҷик андар дашти бопахнои Таърих

Ёфт аспи шахлачоме,
Хост чуяд манзили номусу номе.
Асп нофармону саркаш...
Ў савориро намедонист...
Ногаҳ аз сари асп уфтод...
Бесавора, зин кашола,
Асп дар сахрои пурфарёди Таърих
он қадар сарсон давид,

Шиҳа зад, афгон кашид,
То ба дасти душманон афтоду ҷон аз даст дод...

Оли Сомон!

Давлати навкисаву навхонагон,
Давлати навдавлату навхочагон,
Кӯдаки якрузаи Таърихи тоҷик,
Зодрузат ёд бодо,
Ғурамарго, ғурамарго!..

ЗАМИНИ ТОЧИКОН

Кухсор бувад кишвари точик саросар,
Кӯҳ аз паси кӯҳ аст ва ё санг паи санг.
Дар ҳар қабаташ ганчи аён асту ниҳон аст,
Ганчест ба сад ному ба сад чилваю сад ранг.

Аз қисмати кухсор, зи ҳар кӯҳи пур аз ганҷ
Бо ранҷ басо ганҷ, ки бардошта бошем.
Дар қисмати боқиш магар донӣ чи ганчест?
Дар қисмати боқиш сухан кошта бошем...

ДУХТАРИ ТОЧИК

Кокулони маҳини тарбофаш
Ба сари китфҳош мерезад.
Файзи хусну малоҳати азали
Гӯй аз сар ба пош мерезад.

Тоқии симдӯзияш монад
Осмони ситораафшонро.
Ханд-хандон зи кӯчаҳо гузарад,
Бинӣ бо чашм бахти хандонро.

Ман варо дар шитоб мебинам
Суи донишгаҳу дабистонҳо.
Ман варо дар шитоб мебинам
Ҷониби пахтазору бустонҳо.

Ман варо дар шитоб мебинам,
Гар нишастаст дар тролейбус,

Бо чи хирсе китоб мехонад,
То расад бар муроди дил имруз.

Хоксор аст шармнашкаста,
Руйхо лолагун зи оташи дил.
Нигаҳаш лек огаҳӣ бидиҳад
Аз табутоби дил, зи сӯзиши дил...

Менамояд агарчи ботамкин,
Шармгину факиру бепардоз,
Ман варо дар шитоб мебинам,
Гӯй ҳозир ҳамекунад парвоз,

Гӯй ҳозир ҳамекунад парвоз,
Ҷониби мулкҳои нодида,
Ҷониби кутбҳои ишқу умед,
Ҷониби розҳои нашнида.

Гӯй ҳозир ҳамекунад парвоз,
Бод бикшода дар инони фазо,
Аз замину замон ҳамечӯяд
Қадри худро, мақоми қоимро.

Гӯй ҳозир ҳамекунад парвоз,
То расад бар муроду мақсудаш.
Бахти худ ёбаду бияфшорад
Бар сари синаи таболудаш...

Нашитобад агар, гурезад бахт...
Чун пай бахти хеш нашитобад?
Мепарад,

Мешитобад ӯ шабу рӯз,
Бахт мекобад,
Бахт меёбад...

ХОКИ ПАДАРОН

Хоки падарон аст замин, ки дар ӯ
Мо тухми умеду орзу коштаем.
Хуни падарон аст, ки ҳамранги шафак
Мо парчами фирӯзӣ барафроштаем.

Гури падарон, ки хоки мурдаст, дарег,
Тобад ба назар чун варами рӯи замин.
Гӯй ба ҳамин гӯр фаро омадааст
Кулли ғаму дарду алами рӯи замин.

Зинҳор магӯй, ки ба беҳуда гузашт
Даврони шахомату замони падарон.
Ҳар гунча, ки бишкуфад ба сад ранг имрӯз
Аз хок бируста чун нишони падарон...

ШУКРОНАЕ БАРОИ ДУШАНБЕ

Шукри ин шаҳр мекунам умре,
Ки дар оғӯши худ паноҳам дод.
Сарпаноҳи умедҳоям шуд,
Ҳар чӣ мехостам, фароҳам дод.

Шукри ҳар кӯчаи чанористон,
Шукри обу ҳавои рӯҳангез,
Шукри чому маи тарабхона,
Шукри ин рӯзҳои бепарҳез.

Шукри Варзобу хониши рӯдаш,
Шукри бар коми дил расиданҳо.
Шукри ёре, ки армуғон овард
Сухтан, сохтан, тапиданҳо.

Шукри ҳар як қадам раҳи ин шаҳр,
Ки дар ӯ нақши пой ёре ҳаст.
Шукри ҳар як дарахт, ки аз ӯ
Ёде аз қомати нигоре ҳаст.

Шукри ёрони ҳамдилу ҳамчон,
Шукри ёрони дуру наздикам.
Шукри он дӯстон, ки нодида
Мешиносанд ҳамчу тоҷикам.

Шукри даврони ҳозире нозир,
Ки маро бо худам шиносонид.
Ки дар ин шаҳр пойгаҳам дод,
Ки ба неку бадам шиносонид.

Ман дар ин шаҳр то бувам зинда,
Шукри ёрони дилшинос кунам.
Гар бисоти дилам камӣ дорад,
Аз дили халқ иқтибос кунам.

Ҳар кӣ бошам, шукӯҳи ин шаҳр аст
Буди ман, суди ман, вучуди ман.
Шукри ин шаҳр – шаҳри рушду камол,
Шаҳри гаҳвораи суруди ман...

Қарздорем аз осмону замин,
 Аз ҳама ҳар чӣ ҳаст дар дунё.
 Аз Ватан қарздори чонбозӣ,
 Аз замон қарздори хидматҳо.

Қисмамон қарзи хоки бобоён,
 Ҳар нафас – қарз аз ҳавои Ватан.
 Меғудозем хешро ҳар дам
 Дар адои вазифаҳои Ватан.

Ҳарчӣ дорем, орият бошад,
 Ҳар чӣ дорем, қарз аз дунёст.
 Чашмамон – қарзи пораи хуршед,
 Набзамон қарзи мавҷи дарёҳост.

Хунамон – қарзи шираҳои Замин,
 Рӯҳамон қарзи рӯҳи яздон аст.
 Номамон қарзи шири модарҳо,
 Комамон қарзи коми мардон аст.

Ин ҳама бори қарзҳо бар дӯш,
 Гаҳ паровар, гаҳе замингирем.
 Он қадар маст, он қадар мағрур.
 Гуиё ҳеч гаҳ намемирим...

Лек ҳар рӯз бо ҳазор оҳанг
 Умри мо дар адои қарз шавад.
 Ноаён зарра-зарра ҳар соат
 Қисму чонҳо фидои қарз шавад.

Он ҳама қарз, ки ба рӯи мост,
Худ шаҳодат диҳад, ки инсонем,
То даме зиндаем, он ҳамаро
Бекамукост бозгардонем.

Лек бо кулли санъату эъҷоз,
Бо ҳама ору покии вичдон
Мурдаю зинда чумла мемонем
Аз Ватан қарздори ҷовидон...

ИФТИХОР

Дар миёни кӯҳсорон саҳтҷонам зодаанд,
Дар раҳи кӯҳсор баҳри имтиҳонам зодаанд,
Волидайнӣ бенишонам чун нишонам зодаанд,
Дар диёри камзамине бекаронам зодаанд.

Гарчи мегуфтанд аз қисмат бувад фардои ман,
Гарчи мегуфтанд серӯзӣ бувад дунёи ман,
Гарчи дар гаҳвора мебастанд дасту пойи ман,
Дар замин баҳри талоши осмонам зодаанд.

Дар миёни чор девори баланди кӯҳҳо,
Ки гаронӣ мекунад бар кӯҳҳо андӯҳҳо,
Дар радифи куллаҳои посбони рӯҳҳо
Бо дили бедору бо рӯҳи ҷавонам зодаанд.

Бо дуои мӯсафедони худотарсу баор,
Бесавод, аммо саводомӯзи сад омӯзгор,
Бо шарофатҳои кампирҳои нимҷон ҷоннисор
Баҳри холо, баҳри фардои замонам зодаанд.

Ман аз ин сон бесаводон сӯхтан омӯхтам,
Аз сафои сураи Куръон сухан омӯхтам,
Аз китоби зери болинам Ватан омӯхтам –
Дар диёри байту шеъру дostonам зодаанд.

Гарчи дар базми бузургон кӯдаки гахвораам,
Бо ҳама камзарфии худ чузви ин сайёраам,
Шоирам ё ошиқам, майхора ё ғамхораам,
Ҳар кӣ ҳам бошам,

ба қасди душманонам зодаанд...

Дар миёни кӯҳсорон кӯҳсонам зодаанд,
Бо ғурури қуллаҳо ҳамошённам зодаанд,
Дар канори чашмае баҳри дамонам зодаанд,
Дар деҳи хурде барои сад чаҳонам зодаанд!

НАМАКИ ХАЛҚ

Гарчи шоир минбари вичдони халқ аст,
Гарчи шоир ровии армони халқ аст,
Нони шоир аз сухан не,
Нони шоир нони халқ аст.

Халқ мехоҳад, ки дар шеърӯ сухан
Ахтари иқболи ӯ тобон шавад.
Халқ мехоҳад, ки рӯи сафҳае
Гунҷаи армони ӯ хандон шавад.
Шоире ғар соҳиби девон шавад, дарёфт нест,
Халқ бояд соҳиби девон шавад.
Дар радифи ин Зафарободу Файзободҳо

Як Суханобод ҳам бунёд шавад –
Як Суханобод – шаҳри ростӣ,
Шаҳре аз вичдону ҳиммат,
Аз муҳаббат, аз саодат!

Баҳри ин дар тӯли ҳар дахсолаю садсолаҳо
Дар чабини шоири андешаманде
Ҷумла фикру дарду табъу завки худро,
Ҷумла эҳсоси дақиқу шодию ҳам шавқи худро
Бо чи нийятҳо таҷассум мекунад,
То ба ҳаққи он ҳама нону намак
Шоираш гӯяд каломи бо намак...

Халқи мо аз батни модар шоир аст,
Шоири аз кулли шоирони дунё қодир аст,
Лек гарчи Рӯдакию Ҳофизу Хайёмхояш будаанд,
Лек гарчи Айниву Лоҳутиву
Мирзои Турсунзода дорад,
Боз ҳам дорад ба шоир эҳтиёҷ,
Шоире, то шеърҳои гуфтаву ногуфтаашро
Боз гӯётар бигӯяд,
Боз бурро,
Боз гиро,
Боз аълотар бигӯяд!

Гарчи ҳар дам
Аз таҳи ҳар санги Кӯлобу Хучанд,
Аз таҳи ҳар санги Масчоу Хисору
Рашту Дарвоз
Байт мерӯяд чу торон,
Шеър месабзад ба сони сабзаҳои навбахорон

Достоне лоиқи рӯҳи ҷаҳонгираш нагуфт,
Дар ҳақи нону намак гар гуфт шеъри бенамак,
Он намак бешубҳа кӯраш мекунад,
Нони халқаш мезанад.

ЗАБОНГУМКАРДА

Ҳар кӣ дорад дар ҷаҳон гумкардае,
Дар замину дар замон гумкардае,
Ин нишон гумкардаеву дигаре
Хештанро бенишон гумкардае.

Ин яке бахти ҷавон гум кардааст,
Дигаре ганҷи равон гум кардааст,
Ин яке гар ними нон гум кардааст,
Дигаре ними ҷаҳон гум кардааст,

Ин яке ҷону ҷигар гум кардааст,
Он яке шӯру шарар гум кардааст,
Ин яке гум карда гар моли падар,
Дигаре панди падар гум кардааст.

Гар яке бому даре гум кардааст,
Дигаре ному фаре гум кардааст,
Он забони ҳамдигар гум кардааст,
Ин забони модарӣ гум кардааст.

Аз тамоми ину он гумкардагон
Зиштругар нест дар рӯи ҷаҳон
З-он ки гум карда забони модарӣ,
Ҳарф гӯяд бо ту бо чандин забон.

Бок не, гар доварӣ гум кардааст
Ё умеди сарварӣ гум кардааст.
Заҳр бодо шири модар бар касе,
К-ӯ забони модарӣ гум кардааст.

Он яке қадри сухангумкардае,
Дигаре боғу чамангумкардае.
Аз забонимодаригумкарда лек
Мерасад рӯзе ватангумкардае...

ДАР БУХОРОЮ САМАРҚАНД

Дар Бухорои шариф чанде касиф
Мақтаби тоҷикро дар бастаанд.
Махзани тоҷикро дуздидаанд,
Муҳраи тоҷикро бишкастаанд.

Дар Самарқанди самарманд
Аз гурури тоҷикӣ тарсидаанд,
Гардани таърихро бишкастаанд,
Синаи таърихро бибридаанд.

Дар Сармарқанду Бухорои шариф бар тоҷикон
Дода бас асноди қалби зӯракӣ,
Бар чигаргоҳи нумӯи ориён
Заҳмҳо зад кордҳои зӯракӣ.

Дар Самарқанду Бухоро
Нӯш шуд дар коми тоҷик нештар.
Лаб фуру барбаста аз лафзи дарӣ,
Тоҷики дилреш шуд дилрештар.

Дар Бухорое, ки гуфта Мавлавӣ:
«Ин Бухоро манбаи дониш бувад»
Баъди Мавлоно чӣ гуям, эй дарег,
Ин Бухоро маншаи нолиш бувад...

Дар Самарқанди самархези адаб
Шеъри тоҷик камсамар шуд.
Мурдани тоҷик ин ҷо зиндагист,
Кохи тоҷик хоки дар шуд.

Дар Бухорое, ки аз дини араб
Рӯй баргардонда буда чор бор.
Гардани тоҷикро овехтанд
Дар замони Хуррият ба чор дор.

Дар Самарқанде, ки он ҷо Сӯзанӣ
Сӯзани дар чашми душман будааст,
Ин замон дар чашми сӯзан мондааст,
Гарчи бар тоҷик маъман будааст.

Дар Бухорое, ки он ҷо устои Панҷруд
Мардуми чашмони худ гум кардааст.
Бо ҳама қурбонии молу манол,
Хешро қурбони мардум кардааст.

Ҳалқа чандон танг шуд, ки оқибат
Тоҷик аз тоҷик будан хаста шуд.
Дур шуд аз хеш чун милоди хеш,
Бо ҳама ворастигӣ вобаста шуд.

Ду абаршаҳри Ачам зери табар шуд,
Ду кадамгоҳи бузургон доми дам шуд.
Баъд аз он гарданфарозиҳои фарҳангиву
сарҳангӣ

Гардани тоҷик ҳам шуд...

Офарин эй Ҳуррият!
Гарчи озодӣ ато кардӣ барои миллати мо,
Лек бо дасти ҳама туркигароён
Беш кардӣ иллати мо, зиллати мо!

Офарин, эй Ҳуррият!
Доҳиёнат аз даҳои тоҷикон огаҳ набуданд.
Пуштибони бенавоён буда гуё,
Аз навои тоҷикон огаҳ набуданд.

Офарин, эй Ҳуррият!
Зиндагӣ шуд пурхалалтар.
Бонаво гар бонаво шуд,
Камбағал шуд камбағалтар.

Офарин, эй Ҳуррият!
Доҳии яктои миллатпарварат Исталин буд,
Зиндагии тоҷикон бо марги таърихаш
қарин буд.

Баҳри халқи лоязол
Марги фарҳангаш яқин буд.

Офарин, эй Ҳуррият!
Чанд кӯҳу санг додӣ...
Манзили тоҷикро кӯҳсор кардӣ.

Санг додӣ, то занад бар фарқи ҳамдигар...
Орият додӣ ба насли ориён якчанд санг,
Хидмати бисёр кардӣ –
Рӯхашонро хор кардӣ...

Офарин, эй Ҳуррият!
Тоҷиконро кардӣ ту маҳрум аз гаҳвораи хеш.
Дигарон аз дигарон бечора бошанд,
Кардӣ ту тоҷикро бечораи хеш...

Офарин, эй Ҳуррият!
Гар набидхӣ бар суоли ман ҷавоб,
Дасти ман бар доманат
То домани явмулҳисоб!

ПИСАРИ ҲАЖДАҲУМИ КОВА

Одамизод ҳанӯз озурдааст
Аз ҳама ҷангу чадалҳои қадим.
Одамизод ҳанӯз ошуфтааст
Аз ҳама шӯришу балвои қадим.

То абад одамай хундор бувад
Аз ҳама душмани аҷдодонаш.
Кини меросии ӯ хоҳад монд
Дар сиришти ҳама авлодонаш.

Гарчи Заҳҳоқ бувад баста ба кӯҳ,
Гарчи ақл аст кунун гетифуруз,
Анқариб аст шавад тӯмаи мор
Писари ҳаждаҳуми Кова ҳанӯз.

Коваи досгару чаккушсоз
Оҳанеро пай қатле нағудохт,
Лек то ҳаст ниҳеби Заҳҳок,
Ханчару гурзи гарон хоҳад сохт!

Кова зиндаасту нахоҳад мурдан,
Ҷони худро зи қазо бирҳонад,
То зи Заҳҳоки ҳама давру замон
Кини ҳабдаҳ писараш насонад.

Кини ӯ нест фақат дар дили ӯ,
Кини ӯ дар дили ҳар инсон аст.
Кова як Коваи Фирдавсӣ нест,
Кова исёнгари ҳар даврон аст.

Хоса имрӯз, ки як он кофист,
То шавад зеру забар кулли ҷаҳон;
Хоса имрӯз, ки имое бас,
То шавад қасри тамаддун вайрон –

Кова ҳушёртару зиндатар аст,
Муштҳо гурзаи пуробтаранд.
Алҳазар, холигарони Заҳҳок
Писари ҳаждумашро набаранд.

Гурз месозаду омодаи кин
Кова дар рӯи ҷаҳон бедор аст.
Доғи ҳабдаҳ писараш чизе нест,
Доғи абнои башар бисёр аст...

Монда дар тахлукаи биму бало
Меравад дех ба деху шаҳр ба шаҳр,
Мезанад бар даҳани ҳар Заҳҳок,
Мекашад кини ҳама мардumi даҳр.

Меравад дех ба деху шаҳр ба шаҳр,
То ҳама сулху сафочӯ бошанд.
Ҳама абнои башар, пиндорӣ,
Писари ҳаждахуми ӯ бошанд...

БУНЁДГОҲИ КОХИ НУР

Дар тангнои кӯх,
Дар хавзае, ки мешавад бунёд Кохи нур,
Фавғои маҳшар аст.
Ин чо на савти хонише, на сахни ромише,
Дунёи дигар аст.

Чангу губору таркишу чак-чоки путкҳо,
Фарёди кӯҳафкани – «Белаз» -баходур аст.
Бунёдгоҳи Кохи нур он сон тапишгаҳест,
То ҳар буни сутуни он аз дoston пур аст.

Кафшергар, ки аз ниғаҳаш барқ мечаҳад,
Пайвандгори оташу барқ аст бегумон.
Таркибҳои Кох мураккаб шавад аз ӯ,
Пайвандҳо шаванд бақодор ҷовидон.

Як сӯ тунелҳо
К-омаданд Вахшро яксар фуру баранд,
Фардо паёми нурро чун муждаи сахар
Қад-қади сим ба манзили ҳар нурчӯ баранд.

Вахши ситезаҳу ба ҳама шӯроварӣ
Ҷорист пурсалобату пурфаҳру пурғурур.
Чун марди чангӣ ташнаи пайкори навбатӣ,
Чун марди роҳ озими бас роҳҳои дур.

Ҳар коргар ба сурати як бурчи Кохи нур,
Ҳар чашм бемуболиға хурест¹ бас қадир.
Дар чехраҳо талиаи имону эътиқод,
Дар бозувон матонатуну неруи беназир.

Бо азии қазм рӯзу шабон кор мекунанд
Аз санг нанг ҷуставу аз об обрӯ.
Созанд то ба ёдгор аз хок Кохи нур
Ҷанганд бо табиати мағрур рӯ ба рӯ.

Як рӯз то ба сурати нуру ҷароғи барқ
Бар хонаҳои одамон бебок по ниҳанд.
Дар базмҳои дӯстӣ нуру сафо шаванд,
Дар ҷашну сури ошиқон нав-нав ҷило диҳанд;

Бар ёдгори он ҳама ҷашме, ки нур ҷуст,
Аммо умеди нурро бар гӯри тира бурд,
Бар ёдгори он ҳама азме, ки бенишон
Дар кулбаҳои лоии беравшаной мурд.

Ҳар як ҷароғ барқ фурузад ба сакфҳо,
Чун ҷашмҳои равшани ҳар хонадон шавад.
Вахши шукуҳманд
Гардад раҳо зи банди кӯҳ, озоду бовиқор
Машғал ба даст ходими даври замон шавад.

---

¹ Хур - хуршед

КИШВАРИ МАН – МОДАРИ МАН

Чашмаҳоят – чашмаи шеър суруд,
Куллаҳоят – садри пайғому дуруд,
Хоки покат – соҳати буду набуд –
Тоҷикистон, кишвари ман,
Модари ман, модари чонпарвари ман.

Ояд аз ҳар санг гулбонги рубоб,
Дар сари ҳар кӯҳ хандад офтоб,
Бишнавам аз ҳар гулат буи шабоб,
Тоҷикистон, кишвари ман,
Модари ман, модари чонпарвари ман.

Бишнавам аз ҳар даре шеъри дарӣ,
Аз чаҳонороиву одамгарӣ,
Аз тамоми куллаҳо болотарӣ,
Тоҷикистон, кишвари ман,
Модари ман, модари чонпарвари ман.

Қони ман қурбони ғамҳои ту бод!
Шеъри ман ҳамдасту ҳампойи ту бод!
Рӯҳи ман ҳамроҳи фардои ту бод!
Тоҷикистон, кишвари ман,
Модари ман, модари чонпарвари ман.

МО ТОЧИКОНЕМ

Шеъри аввалин, шеъри човидон,
Рукни поядор мо дар ин чаҳон.
Ҳам начибу ҳам ғарибу ҳам пуртавон,
Зинда мондаем аз чаври замон.

То абад ҳам лиқою ҳам бақоям, эй Ватан, туй,
То абад ҳам навою ҳам сафои чону тан туй.

Чавшанам туй, мадфанам туй,
Бахти неку фоли неку маъманам туй.
Фардои шоду равшанам туй.

Мо тоҷиконем, мо тоҷикон.
Мо ориёнем, мо ориён.
Алҳамдуллилоҳ бо дини пок
Мо човидонем, мо човидон.

РЕЗАБОРОН

ДУБАЙТИҲО

Ғами ишқат ба бахру бар нагунҷад,
Шару шӯрат ба сад маҳшар нагунҷад.
Ғазалхое, ки аз ҳачри ту гуфтам,
Ба сад девон, ба сад дафтар нагунҷад.

Хаёле нест дигар дар сари ман,
Шароре нест дар хокистари ман.
Зи ҳусни ту ба чуз ҳузне намонда
Даруни синаи хушбовари ман.

Яке аз дасти пулдорон бимирад,
Яке дар зери пулборон бимирад.
Вале ман ошиқам бар он азизе,
Ки зери бори гулборон бимирад.

Диламро бурдиву тасхир кардӣ,
Вале дар кори дил таъхир кардӣ,
Агарчанде ки будӣ чони ширин,
Маро аз чони ширин сер кардӣ.

Агар бимирам, паёми ман бимонад,
Тихӣ аз бода чоми ман бимонад.
Танат бо дигаре фарсуда гардад,
Вале ишқат ба номи ман бимонад.

Саҳар дар барги гул шабнам нишаста,
Лаби чӯ духтари сархам нишаста.
Лабони чӯ тару лабҳои ӯ хушк,
Вале бо дидаи пурнам нишаста.

Ба қурбони ду чашмони хуморат,
Ба қурбони ду себу ду анорат.
Маро гар мебарӣ, бар хонаат бар,
Маро гар мекушӣ, куш дар канорат!

Дило, хун шав, ки ёр аз дасти ман рафт,
Зимои рӯзгор аз дасти ман рафт.
Нагуям тирамах буду хазон рехт,
Баҳоре дар баҳор аз дасти ман рафт.

Биё, дар ин чаҳон бо ҳам бигардем,
Ғаме ҷуем, то беғам бигардем,
Чаҳон бас аз сари одам гузаштаст,
Биё, гирди сари одам бигардем.

Чаҳони ишқ рӯзу шаб надорад,
Ба ғайри беҳудӣ машраб надорад.
Чу шӯрад баҳр, дар сохил нагунҷад,
Бузургӣ, дӯстам, қолаб надорад.

Сазовори лиқои ту касе нест,
Адофаҳми адои ту касе нест.
Дар ин дунё, ки аслаш бевафоист,
Ҳамоварди вафои ту касе нест.

Туро аз атри гулшан офариданд,
Туро аз нури гулхан офариданд.
Дили ман дар суроғи ёри дил буд,
Туро баҳри дили ман офариданд.

Туй пушту паноҳу ёвари ман,
Парастори сари бесарвари ман.
Ҳама шеъри ман аз рӯи ту ояд,
Ки рӯи туст рӯи дафтари ман.

Баҳори ошиқон дорад хазонҳо,
Вафои дилбарон дорад гумонҳо.
Сари вақт аз сари дилбар бигардед,
Чавонҳо, эй чавонҳо, эй чавонҳо!

Дар оғушам биё, эй дилбари ман,
Навозиш кун дили ғампарвари ман.
Вагарна дар суроғи ишқи шоир
Пушаймон мешавӣ баъди сари ман.

Ду чашми бегуноҳи ту маро кушт,
Нигоҳи бепаноҳи ту маро кушт.
Намурдам аз ҳазорон қасду бухтон,
Як оҳи ту, як оҳи ту маро кушт.

Ду чашми сурмасоятро бибӯсам,
Биёзи синаҳоятро бибӯсам.
Замоне чун расад умрам ба поён,
Расад гар даст, поятро бибӯсам.

Надонам, ту чӣ дорӣ ё надорӣ,
Ҳамин донам, ки бо ман созгорӣ.
Гули рӯят гули гулҳои дунёст,
Баҳор андар баҳор андар баҳорӣ.

Маро вирди забон кардӣ, ту кардӣ,
Чавони комрон кардӣ, ту кардӣ.
Пас аз як лаҳзаи кӯтоҳи дидор
Ба ҳукми ҷовидон кардӣ, ту кардӣ.

Чи чоне ҳада карда бебаҳое,
Чи чоме, мисли ҳуснат босаҳое.
Ҳар он гоҳе, ки бе ту бода нӯшам,
Туро бинам дар он чоми тилоӣ.

Гули наврӯзи ман, наврӯзи ман бош,
Ба нури ишқ шомафрӯзи ман бош.
Гар аз ман шеъри пурсӯзе бихохӣ,
Ту ҳам чонсӯзу ҳам дилсӯзи ман бош!

Биё, чоно, ки чони ман туро бод,
Дили соҳибқирони ман туро бод.
Бихори ман, хазони ман ту будӣ,
Бахори ман, хазони ман туро бод!

Фами чони ман аз чонона пурсед,
Табу сӯзи ман аз парвона пурсед.
Ҳар он розе, ки ман ногуфта рафтам,
Пас аз ман аз лаби паймона пурсед.

Ачаб борони маҳшар буд имшаб,
Тамоми баҳру бар тар буд имшаб.
Замину осмон дар дасти борон,
Дилам дар дасти дилбар буд имшаб.

Барои ҳар саре сарбоз дорам,
Барои ҳар паре парвоз дорам.
Наметарсам зи оташбозии ишқ
Ки ман худ табъи оташбоз дорам.

Биё, то чон ба чон бошему бошем,
Нишони бенишон бошему бошем.
Чаҳон бо мо сару коре надорад,
Барои ҳам чаҳон бошему бошем.

Биё, бо ҳам чавон бошему бошем,
Ду дил ҳамошён бошему бошем.
Барои дигарон бекадру арзон,
Барои ҳам гарон бошему бошем.

Биё, тарки тағофул кун, гули ман,
Даме тақлиди булбул кун, гули ман.
Баҳор омад, дарахтон гул кушоданд,
Ту ҳам гул кун, ту ҳам гул кун, гули ман.

Зи ишқи ту қасам хурдему рафтем,
Фиреби дамбадам хурдему рафтем.
Ба уммеде, ки боре шод бошем,
Ҳазорон бор ғам хурдему рафтем.

Дилам шуд косаи зардоб аз ишқ,
Сарам шуд чархаи гирдоб аз ишқ.
Валекин боз мегӯянд мардум:
Илочи худ, бирав, дарёб аз ишқ!

Сарам чархи барин аст, эй гули ман,
Раҳам рӯи замин аст, эй гули ман,
Зи сангистонаму лекин бари ту
Дилам абрешимин аст, эй гули ман.

Биё, гулгунчаи мижгонхамида,
Биё, гулчехраи кокулбурида.
На танҳо ман дар ин дунёи равшан,
Худо ҳам чун ту зебое надида.

Туро чун давлати дил мекунам ёд,
Туро чун қисмати дил мекунам ёд.
Чу оғушат ибодатгоҳи ман буд,
Туро дар тоати дил мекунам ёд.

Зи ишқат дилфигору синачокам,
Зи ҳаҷрат хастачону дарднокам.
Ба рӯи хок ёди ман накардӣ,
Кунӣ ёдам, чу андар зери хокам.

Канори атрогинат кучо шуд?
Бахори рӯи бечинат кучо шуд?
Фигон аз талху шуриҳои қисмат
Муҳаббатҳои ширинат кучо шуд?

Худоё, эй худоё, эй худоё,
Макун ёри маро аз ман чудоё.
Сурудам дар гулу чун мор печад,
Агар ёре набошад ҳамсадоё.

Бидидам ман ҳама савдои дунё,
Ҳама вазъу ҳама ақсои дунё.
Ба чуз кӯи муҳаббат дилнишин нест
Ягон кӯе дар ин пахнои дунё.

Маро дилдода кардӣ, оху афсӯс,
Ҳам ошиқбода кардӣ, оху афсӯс.
Ба гулханди лаби бечодарангат
Маро бечода кардӣ, оху афсӯс.

Миёни мо чӣ фарсаххост, эй дод!
Миёни мо чӣ барзаххост, эй дод!
Бихиште доштем он соат, акнун
Миёни мо чӣ дузаххост, эй дод!

Зи ҳар чониб хабар меояд имрӯз,
Ба чони ман шарар меояд имрӯз.
Шумо, эй кӯчаҳои шаҳр, донед,
Ки ёрам аз сафар меояд имрӯз.

Дилам гум мезанад шабҳо, худоё,
Ба ёди он руху лабҳо, худоё.
Гар он моҳрӯ бо ман насозад,
Чи суд аз моху кавкабҳо, худоё.

Чавони бемуҳаббатро чӣ гуям?
Арӯси беназофатро чӣ гуям?
Хазон ҳам пеши худ дорад тароват,
Баҳори бетароватро чӣ гуям?

Биё, то ман дар оғушат бимирам,
Гунаҳкори гунаҳпӯшат бимирам.
Дар ин даврон, ки очизӣ шиор аст,
Гуломи ҳалқабаргушат бимирам!

Дилам чуз васли ту коме надорад,
Агарчи аз ту пайғоме надорад.
Дилором аст номи ту, валекин
Дилам аз ишқат ороме надорад.

Канорат беканор аст, эй сабуксанг,
Ғамат беғамгусор аст, эй сабуксанг.
Хазонатро намедонам, валекин
Баҳорат бебаҳор аст, эй сабуксанг.

Биё, дар раҳгузори ту бимирам,
Чу рӯзи рӯзгори ту бимирам.
Дар ин дарёи нопаддоканора
Биё, то дар канори ту бимирам.

Фигоно, боз ишқе дар дилам мурд,
Чи осон қиссаҳои мушкилам мурд.
Зи кишти дил дигар ҳосил нарӯяд,
Ки фарёдо, зимини қобилам мурд.

Яке май, дигаре майдон парастад,
Яке вачду дигар вичдон парастад.
Надидам ҳеч инсоне, дарего,
Ки чун Мавлои Балх инсон парастад.

Ман инсону ту хосон меписандӣ,
Ман исёну ту осон меписандӣ.
Миёни чони мо курбат чӣ чӯй,
Ки ман чону ту марҷон меписандӣ.

Ту бепарвой парвардӣ, гули ман,
Сипоси дил наёвардӣ, гули ман.
Маро гум кардию з-он баъд кам-кам
Ту худро низ гум кардӣ, гули ман.

Ман аз ишқи ту бесомон бимирам,
Ман аз ин шавки нофармон бимирам.
Зи хоки гури ман оташ бирӯяд,
Чу рӯзе бо дили сӯзон бимирам.

Зи сахро бигзарам: гул сархамида.
Ба дарё бингарам: мавчи рамида.
Биандешам чаро охир, чаро ман
Дар ин дунёюму дунё надида?

Туро озурдаму дилрешам имрӯз,
Туро гум кардаму бехешам имрӯз.
Ба олам дар ба дар чун шоҳи Эрон
Гадоям, муфлисам, дарвешам имрӯз.

Бахоре, дар чаҳони рангу буё
Шавӣ сармаст бечому сабуё,
Чи нақши сабзу бахти сабз бошад
Ба рӯи сабза бо сабзинаруё.

Бидеҳ чоме, ки месӯзад замирам,
Бидеҳ чоме, ки то ман дарнагирам.
Зи дасти марг бигрезам шабу рӯз,
Ба уммеде, ки аз дасти ту мирам!

Чаро аз ман рамидӣ, эй гули ман,
Зи кӯям по кашидӣ, эй гули ман.
Дар ин дунё, ки гул паҳлуи хор аст,
Гуле бо ман начидӣ, эй гули ман.

Биё, эй дилбари дирӯзаи ман,
Биё, эй мӯнису дилсӯзаи ман.
Ҳама ганчи дили ман рафт бар бод,
Биё, эй лаъли ман, фирӯзаи ман.

Дили бемори ман ёди ту дорад,
Дару девори ман ёди ту дорад.
Агар бо чашми дил хонӣ, бубинӣ,
Ҳама ашъори ман ёди ту дорад.

Ба даргоҳи ту оҳ оварда будам,
Дили гумкардароҳ оварда будам.
Ба пеши ту гуноҳи ман ҳамин буд,
Ки ишқи бегуноҳ оварда будам.

Хазон мерезад, эй ёрон, кучоед?
Ба рағми ин хазонборон кучоед?
Хазони бӯстони дил расида,
Шумо, дилсӯзу дилдорон, кучоед?

Баҳор омад, ҳама дунём ишқ аст,
Дилу чонам, сару савдом ишқ аст.
Дар ин дунё ки сар то сар дурангист,
Зи сар то по, зи сар то пом ишқ аст.

Биё, эй гул, дилам аз ғам раҳо кун,
Барои хотири ишқам дуо кун.
Агар гаҳвораи ишқам набудӣ,
Сари гаҳворасангам гирияҳо кун.

Биё, ки чони чонат будаам ман,
Бахоре дар хазонат будаам ман.
Ту аз ман рух магардон, ки замоне
Рухи бахти ҷавонат будаам ман.

Чаро аз ваъдаи худ дер кардӣ?
Ҳавасҳои диламро пир кардӣ.
Басо бигзашт бар ман ҷаври тақдир,
Ту ҷаври бадтар аз тақдир кардӣ.

Ту он шаб он қадар болида будӣ,
Ки бо ман тан ба тан печида будӣ.
Сафеду покӯ дидам туро субҳ,
Ки ҳамчун барфи навборида будӣ.

Манам дарёдилу чашми ту дарёст,
Манам фардоталаб, ишқи ту фардост,
Ман аз худ рафтаму аз ту нарафтам,
Ки аз ту рафтанам рафтан зи дунёст.

Чу барги гул касе шоир набошад,
Чу дарди май касе сохир набошад.
Лаби паймона гӯяд розҳое,
Ки лак-лак орифе қодир набошад.

Худовандо, дили деринаам ку?
Талоши чон, шарори синаам ку?
Зи боғи дил хазон мерезад имрӯз
Нигори хушгили сабзинаам ку?

Тароватҳои мӯят ёдам омад,
Назокатҳои рӯят ёдам омад.
Дар ин соат, ки гунгу лолам аз дард,
Садои гуфтугӯят ёдам омад.

Алам будам шабе дар олами ту,
Бихурдам чоми лабрес аз гами ту.
Туро аз бешу кам кардам хабардор,
Ки будам ғофил аз бешу ками ту.

Биё, гулро бо гул пайванд созем,
Биё, дилро зи дил хурсанд созем.
Дар ин дунё, ки худ фанду фиреб аст,
Чаро мо ҳамдигарро фанд созем?

Дуоям кун, ки дар кӯи ту мурдам,
Ду чашми чор бар сӯи ту мурдам.
Зи ту буи вафое ҳам наёмад,
Дареғи ман, ки бо буи ту мурдам.

Дили ман хонаи деринаи туст,
Ба сад чангу ғубор оинаи туст.
Дарахти шеъри ман гар сабз монда,
Зи тоби чехраи сабзинаи туст.

Ба сар эй бас баҳорам гул фишонда,
Ба дил эй бас нигорам ғам кашонда.
Басо ишқо, ки мурд андар дили ман,
Ба чуз ишқи ту, ки сӯзанда монда.

Баҳои як хасе ганчи гарон нест,
Баҳори ман баҳои як хазон нест.
Зи ман хоҳӣ, ки қурбони ту бошам,
Чаве арзандаи умри чавон нест!

Хушо ишқо, сафои манзили ман,
Матои асли ман, обу гили ман.
Сад укёнус агар обаш бирезад,
Намирад оташи ишқи дили ман.

Биё, дарё равем, эй чашми дарё,
Биё, якто шавем, эй хусни якто.
Аз ин пастӣ, ки чои пастакон аст,
Биё, боло равем, эй қадди боло!

Биё, эй дарди ишқ, эй дарди олій,
Ки мебошӣ сазои марди олій.
Ту он дарёи нопадоканорӣ,
Ки мепаймод дарёгарди олій.

Зи худ беҳуд шудам, ёди ту кардам,
Ба худ боз омадам, ёди ту кардам.
Ба хокистони дунё ҳар чӣ хокест,
Ҳама бар сар задам, ёди ту кардам.

Ба савдое чаро вичдон фурушӣ?
Ба як паймона май паймон фурушӣ?
Чаро ҳусне, ки нархи сад чаҳон аст,
Ба дони арзане арзон фурушӣ.

Агар бо ман бихоҳӣ сӯзу созе,
Агар дорӣ ба ман нозу ниёзе,
Бибояд бошӣ ҳамчун оҳани хом
Миёни кӯраи оҳангудозӣ.

Даме бо худ қаринам кардӣ, эй гул,
Вале охир ғаминам кардӣ, эй гул.
Туро то осмон афроштам ман,
Ту яксонӣ заминам кардӣ, эй гул.

НУКТАҲО АЗ ГУФТАҲО

Ман Лоикро хамчун шоири болаёқат дӯст медорам ва ӯро хеле эҳтиёт мекунам. Ман ҳамеша навоариҳои ӯро мушоҳида мекунам. Ман шеърҳои ба тарзи маъмулӣ гуфтаи Лоикро хонда хурсанд мешавам, сатрҳои ӯро замзама мекунам.

*Мирзо Турсунзода –
Қаҳрамони Тоҷикистон*

Вақте ки кас шеъри Лоикро мехонад, гумон мекунад, ки сесаду шаст рағи вай ғайрату энергия аст ва ӯ тайёр аст, ки ин ҳамаро дар як лаҳза дар роҳи инсон ва бахту саодати вай ба харҷ диҳад.

*Муҳаммадҷон
Шакурӣ – академик*

Ба мушоҳидаи ман чизе, ки Лоикро мавриди назари хонандугону адибони тоҷик кардааст, мазмуну зарби сухан ва сӯзи ниҳонии тоҷикияти ӯст. Дар ин ҷихат «Шоҳнома»-ро бардошта ва бӯсида метавон гуфт, ки Лоик шоирест фавқулодда.

Бозор Собир

Лоик аз сарои фанӣ раҳт барбаст ва ба сарои боқӣ ва ҷовид шитофт, чи ӯ аз шаҳбозоне баландпарвоз буд, ки дар қафаси танг ҷой намегирад, аммо ба марғи ӯ, фарҳанги порсӣ яке аз устувонаҳои асосии худро аз даст дод. Устод Лоик дар зумраи мардони бузурге буд, ки ба Эрон ва забони форсӣ ишқ меварзанд. ӯ аз нодир шоироне буд. Вай арзиши шеърро ба хубӣ дарёфта буд ва ба ҳамин сабаб ҳеҷ гоҳ ин дурри қимматеро ба пой хукон нарахт. Ба ростӣ, устод Лоикро бояд аз посдорони фарҳанги эронӣ дар Мовароуннаҳр ба ҳисоб

оварем. Ишқу алоқаи ӯ ба Эрон ва фарҳанги эронӣ амре фаромушношуданӣ аст.

*Маҳмуд Исмоили
Гулобӣ (Эрон)*

Лоиқ Шералӣ воқеан ҳам шахси муҳим буд. Аммо ҳеч гоҳ саъй намекард, то муҳим буданаш эҳсос шавад. Ин хислат фикр мекунам, ба ҳудаш хеле муносиб буд. Мо ӯро на танҳо чун шоири тоҷик, балки чун як шоири бурҷастаи даризабонон мешиносем. Ва ӯ вориси ҳақиқии аҷдоди мост.

*Фулом Саҳӣ Файрат
(Афғонистон)*

Устод Лоиқ комуси ҳақиқат ва фарҳанги муҳаббат буд.
*Фарзона – Шоираи
халқии Тоҷикистон*

Таърих, барои мо Лоиқ Шералӣ барин нобиғаеро эҳдо кард, вале сад дареғ, ки мо натавонистем ӯро ҳифз кунем. Ӯ аз мубориза ва талоши пайгирона барои сарфарозии мо ва ваҳдати миллиамон, барои худшиносӣ ва бомаърифат шудани мо хаста шуд. Ва мо, тоҷикон, ШОИРИ бузурги худро аз даст додем ва дар ин зиндагии бечораҳолонае, ки дорем, ҳатто дарк накардем, ки дар сарзамини мо тайи чанд садсолаи охир ШОИРЕ ҳамсанги ӯ надоштем.

*Давлат Худоназаров – арбоби
барҷастаи санъати тоҷик*

Шеърӣ Лоиқ сода, давоми шеърӣ Рӯдакиву Мирзо Турсунзода. Ин шеърро бо шеърӣ ҳамзабонанамон наметавон даромехт. Доираи омӯзиши Лоиқ доманадор аст. Аммо ба сабки Ватан содиқ мондааст. Шеърҳое дорем, ки гуё дурустанд, вале заминашон бегона, пчида ва мутлақанд. Онхоро мехонеду гуфтаи Амир

Унсурмаолӣ ба ёд меоянд: «Шеър аз баҳри мардумон гуянд, на аз баҳри хеш». Шеъри Лоиқ барои мардум ва дар бораи мардум аст.

*Гулназар –
Шоири халқи Тоҷикистон*

Дили шоир ҳама шодиву сур, дарду ғами ҷаҳонро дар худ ғунҷондаасту бо он зиндааст, ки мо ин дардошноиро дар ҳар сатри ашъораш эҳсос мекунем. Сухани Лоиқ, шеъри Лоиқ аз марзи Тоҷикистон берун рафтааст. Ашъори ӯро ба забонҳои русӣ, арабӣ тарҷума кардаанд. Маҷмӯаҳои Лоиқ дар Маскав ҷоп гардидаанд. Шеъри ӯро дар Эрону Афғонистон мехонанд, ёд мекунанд, дӯст медоранд. Ва ин табиист, зеро Лоиқ он бардоште, ки аз деҳаи худ, аз ватани худ, аз зиндагии худ дорад, онро бо ҳунари худ то ба дараҷаи дарку эҳсоси умумибашарӣ мерасонад. Дар сари андешаи он ки бо ҳама гарони рӯзгор, ғаму дарде, ки аз дили инсон мегузарад, дар вучуди инсон боқӣ мондани одамият бо як эҳсоси баланд хитоб мекунад:

Чу мо фарзанди кӯҳҳои баландем,
Ба мо пастӣ намезебад бародар.

*Станислав Куняев
– шоири рус*

Бехтарин шеърҳои Лоиқ Шералӣ шеъри андешапарвар, ҳикматомез ва пандомӯзанд. Дар санъат ва кор баستاني сухан ӯ ба камоли ҳунар расидааст. Дар шеъри фаровонаш Лоиқ суханро барои сухан истифода мекунад.

Лоиқ дар олами ҳодиса, орзу ва ормонҳо ҷустуҷӯҳои зиёде кардааст. Балки ӯ ягона шоирест, ки кӯшидааст тамоми роҳҳо ва василаҳои тасвириро аз тасвири воқеӣ то тасвири орифона, ошиқона ва

риндона ба кор барад, аз рӯйдодҳои хурду бузург ҳолат ва лаҳзаҳои мухталифро дар қолаби шеъри нав, газал, дубайтӣ, тарона дарорад.

Муъмин Қаноат

Лоик Шералӣ дар таърихи адабиёт ва фарҳанги муосири тоҷик қореро анҷом дод, ки онро метавон танҳо бо заҳматҳое, ки устод С. Айнӣ дар ривочи насри муосири мо ва академик Бобочон Ғафуров дар зинда гардонидани таърихи пурифтихори тоҷикон кашидаанд, баробар кард. Аз ин рӯ мо бояд ўро мисли устод С. Айнӣ ва аллома Б. Ғафуров азиз дорем ва қадр бикунем. Шиноҳти ҳаматарафаи ин се шахсияти бузурги даврони мо вочибай миллии ҳар яке аз мост. Мо ҳар қадар бештар ва бехтар шахсият ва осори онҳоро бишиносем ҳамон қадар ба худамон, ба миллатамон, ба Ватанамон зудтар хоҳем расид.

*Абдунабӣ Сатторзода
– доктори ҷлми суханишиносӣ*

...Кто дружит с бессмертным поэтом – тоже становится бессмертным. Мы тленные, знали, любили, ценили Лоика – и тоже вкусили от Вечности, которую Он носил в себе... Мы стали свидетелями этого Огня...

Когда поэт умирает – его стихи становятся нашим праздником. Вечным. Это праздник не опадает, как миндальный куст...

Мне кажется, что Господь Бог сотворил на земле одного Поэта, но дал ему разные имена и судьбы. В России его звали Александр Пушкин. В Англии – Джон Гордон Байрон. В Италии – Данте Алигьери. В Таджикистане – Лоиком Шерали.

*Темур Зулфикаров
– писатель*

МУНДАРИЧА

Ба ҷойи сарсухан.....	3
Шеърҳо.....	6
Резаборон.....	58
Нуктаҳо аз гуфтаҳо.....	70

**БАРГИ САБЗ АЗ
АШЪОРИ ЛОИҚ**

Мухаррири ороиш *А. Исоев*
Мухаррири техникӣ *К. Эгамбердиев*
Хуруфчин *Шаҳроми Ёрзод*

БИ № 4285

Ба чоп 9.04.2011 имзо шуд. Андозаи 84X108 1/32. Коғази офсет. Ҳуруфи адабӣ. Чопи офсетӣ. Ҷузъи чопии шартӣ 4,75. Ҷузъи нашрию ҳисобӣ 2,0. Адади нашр 1000. Супориши № . Нархи шартномавӣ.

Муассисаи нашриявии “Ирфон”-и Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734018, ш.Душанбе, кӯчаи Н.Қаробоев, 17.

Китоб дар матбааи «З.Камолӣддин» чоп шудааст.

ISBN 978-93947-0-312-8

9 789994 703128

«Ирфон»